

Váéra– Csapások Egyiptomra

Váéra Hetiszakasz tartalma **וארא**

Szakaszunkban – Váéra (2Mózes 6:2–9:35.) – a tíz csapás nagy része szabadul Egyiptomra, amelynek királya még mindig nem fogja fel, hogy nem az általa jól ismert bálványok egyike „áll ki” a héber rabszolgák mellett, hanem a világ Teremtője, a zsidók Istene. A Fáraó, Mózes figyelmeztetései ellenére, megkeményíti szívét, és csak fokról fokra hódol be az újabb és újabb csapások hatására. Szemünk előtt válnak a megfélemlített, kishitű, elnyomott gáluti zsidók a megváltás letéteményeseivé.

Isten megmutatkozik Mózes előtt. Megígéri, hogy a „megszabadítás négy formáját” alkalmazva kivezeti Izrael gyermekeit Egyiptomból, megszabadítja őket rabszolgaságukból, megváltja őket és az Ő saját, választott népévé teszi őket a Szináj hegyénél; végül beviszi őket az Országba, amelyet még a pátriárkáknak ígért elévülhetetlen örökségül. Isten elküldi Mózeszt a fáraóhoz, és kijelöli Áront tolmácsnak. Mózes és Áron ekkor már 80, illetve 83 éves. – 2Mózes 6:2–7:7.

Mózes és Áron ismételten megjelennek a fáraó előtt, hogy követeljék tőle Isten nevében: „Bocsásd szabadon az Örökkévaló népét, hogy szolgálhas-sák Őt a sivatagban!” De a fáraó újra meg újra visszautasítja őket. Áron botja kígyóvá változik, és elnyeli az egyiptomi

varázslók kígyókká változott botjait. Isten ezt követően egy sor csapással sújtja az egyiptomiakat. – 2Mózes 7:8–13.

A Nílus vize vérré változik; békák hada árasztja el az országot; tetvek lepik el az embereket és az állatokat. A városokban vadállatok pusztítanak csapatostul; a háziállatokat dögvész pusztítja el; fájdalmas kelések kínozzák az egyiptomiakat. Hetedik csapásként pusztító jégverés záporozik alá az égből. De „dacos volt a fáraó szíve, és nem bocsátotta el Izrael gyermekeit, amint hirdette az Örökkévaló Mózes által.” – 2Mózes 7:14–9:35.

שבת שלום

Hetiszakasz: A kígyóvá változott bot esete?

E heti szakaszunk egy szórakoztató bemutatóról szól, amelyre a nézők nem váltottak jegyet. Az egész akkor történt, mikor **Mózes** és **Áron** a **Fáraó** elé járulnak és elmondják, az **Örökkévaló** küldte őket, hogy utasítsa, engedje szabadon **Izrael** népét. A **Fáraó** egy jelet kér tőlük, hogy komolyan beszélnek. „**Áron ledobta botját Fáraó előtt és szolgái előtt és kígyóvá lett. De Fáraó is hívatta a bölcseket és varázslókat és cselekedtek azok is, Egyiptom írástudói az ő bűvészetük által akképpen. Ledobta mindegyik az ő botját és kígyókká lettek; de elnyelte Áron botja az ő botjait.**” Micsoda meglepetés itt a végén, hogy **Áron** botja elnyelte az ő botjait! Első látásra ugyanis úgy tűnhet, hogy **Áron** kígyója áll szemben az egyiptomi kígyókkal, és Áron kígyója elnyeli a másikat. De **Rási** felhívja a figyelmünket a vers szavaira, miszerint a bot nyelte el a botokat. Innen megérthetjük, hogy a bot visszaváltozott bottá kígyóból és csak azután nyelte el a többieket. A **Midrás** szerint az volt itt az egyik csoda, hogy annak ellenére, hogy Áron botja elnyelt sok másik botot, mégsem változott, „**nem lett több annál, mint előtte volt**”. Nem „**hízott meg**” a lenyelt pálcáktól. Az a tény is, hogy nem **Mózes**, hanem **Áron** dobta a botját a **Fáraó** elé, magyarázatra szorul: **Mózes**, aki szellemi szempontból jóval **Áron** felett állt, visszavonult, és **Áron**, akiről azt hiszik, nem tudna ilyen csodát véghezvinni, ő teszi meg.

A **Iubavicsi** rebbe az egyik beszédében érdekes dolgot mondott ezeknek a tényeknek alapján: **1, Éppen Áron botja volt a csodás 2, mielőtt elnyelte volna a többieket visszaváltozott kígyóból bottá 3, a bot nem hízott meg a többi elnyelésétől.**

Általában a zsidóktól azt kéri **Isten**, hogy ragyogjanak, mosolyogjanak és fogadják el a környezetüket. Ezeknek a tulajdonságoknak, a szeretetnek, ragyogásnak iskolapéldája **Áron**, aki a szeretet és béke megtestesítője volt. Így beszélnek róla: „**Áron tanítványai szeretik a békét, keresik a békét, szeretik az embereket, és áldják a Tórát.**”

Vannak olyan kivételes esetek, amikor nincs más választás: keménykezűnek kell lenni. Például, ha van egy diák, aki a társai kárára és ártalmára van, vagy egy szomszéd, aki mérgezi a környezetét, ehhez hasonló esetekben nincs más lehetőség, mint „**elnyelni**” őt, elhallgattatni, és nem engedni, hogy határtalanul folytassa az ártó viselkedését. Ezért az elnyelős példánk általános üzenete az, hogy ha van egy veszélyes ember, aki nem ismeri a helyes utat, akkor nekünk a kellemetlenebb utat kell választanunk és megmutatni neki, ki a főnök. És itt nagyon fontos emlékezni a fenti három dologra: **1, Az Isten Áront küldi erre a célra, a szeretet s béke szimbólumát, vagyis a való életben: ha valakit „kezelni” kell, akkor azt egy szeretettel, jószívű ember által kell megtenni, aki megbízható, hogy a „kezelést” pontosan a megfelelő adagban alkalmazza, és nem okoz felesleges fájdalmat gonoszságból. 2, hűvös és tárgyilagos módon kell ezt intézni, mint egy száraz bot, amit senki nem vádolhat a harag és bosszú érzésével. Ezért nyelte el Áron botja a többit, és nem pedig a kígyó, aki a harag forró érzésével támadja áldozatát. 3, Általában, amikor egy zsidó micvát csinál akkor a szívét jó érzés és elégedettség járja át. De ha arról van szó, hogy „el kell nyelni” egy másik zsidót, - akkor is, ha néha nincs más választás, meg kell ezt tenni -, ez a tett nem okozhat meglepedettséget, örömet, vagy fölényességet az embernek az „**elnyelt**” rovására. Ezért nem hízott meg **Áron** botja a többiek rovására, hanem megmaradt eredeti természetes formájában, mintha mi sem történt volna.**

Chaim Shaul Glitzenstein rabbi

Rabbi Frederic Reeves: Számvetés az éghajlatváltozással Egyiptomban és napjainkban

Észrevetted, hogy manapság egyre több szélsőséges elnevezése van az időjárási eseményeknek? Bombaciklon, sarki örvény, hóvihar - ez csak néhány azok közül az elnevezések közül, amelyeket az ember okozta éghajlatváltozás miatt kialakult példátlan időjárás kifejezésére találtak ki. És mégis azt vettem észre, hogy az emberek panaszkodnak egy időjárási eseményre, amikor az bekövetkezik, majd amikor vége, visszatérnek a megszokott életükhöz.

Meglep minket ez a viselkedés?

Ez olyan régi, mint a **bibliai történet** a csapásokról. Az e hetiszakaszban az első csapás egy éghajlati katasztrófa. A **Nílus** vize **elszennyeződik**, és **minden hal elpusztul**, a **víz bűzlik**, és az embereknek kutakat kell ásniuk, hogy **ivóvizet** találjanak. Az ókori **Egyiptomban** az élet fenntartásának legfontosabb természeti eleme **vérrel szennyezett**, de amikor a **pestis** enyhül, a **fáraó** könnyedén elhessegeti a katasztrófát. Ezt olvassuk: „**De amikor a fáraó látta, hogy enyhülés van, megmakacsolta magát, és nem hallgatott rájuk, ahogyan az ÖRÖKKÉVALÓ szolt**”. (2Mózes 8:11)

Könnyű összehasonlítani a **fáraót** az éghajlatváltozás tagadóival. A **fáraó** megkeményíti a szívét, ahogyan a mai emberek is figyelmen kívül hagyják a tudományt. A fáraó elfordul a vállalt kötelezettségeitől, amikor enyhülést tapasztal, ahogyan a mi vezetőink is visszalépnek a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére tett vállalásaiktól, amikor a gázárak csökkennek. A **fáraónak** még sarlatánjai is vannak, akik varázslatukat **Isten** csodáival egyenrangúnak állítják be, ahogyan vannak áltudósok is, akik olyan tudományosnak tettetett tanulmányokat írnak, mint a tényleges klímatudomány.

Mivel ez a történet nagyon régi, és ma is ismétlődik, meg kell kérdeznünk: **Változnak-e az emberek?** Mindannyian tudjuk, mi történik a **fáraóval**. Makacsul nem hajlandó belátni, ami nyilvánvaló, egészen addig, amíg a saját fiát meg nem öli a tizedik csapás. Csak akkor engedi el a **fáraó** a népet, amikor már személyes, helyrehozhatatlan károkat szenvedett.

Vajon nekünk is helyrehozhatatlan károkat kell elszenvednünk az éghajlatban ahhoz, hogy megváltozzunk?

Hagyományunk kétféle megközelítéssel próbál a változás felé terelni bennünket, mielőtt elérnénk ezt a katasztrófális szintet. Az első egy átfogó figyelmeztetés. A **midrásban** olvashatunk egy történetet arról, hogy Isten beszél **Ádámhoz**, közvetlenül a teremtés után. **Isten** azt mondja:

Rabbi Frederic Reeves: Számvetés az éghajlatváltozással Egyiptomban és napjainkban

„Nézzétek alkotásaimat, milyen szépek és példásak. Mindent, amit teremtettem, nektek teremtettem. Ügyeljetek arra, hogy ne tegyétek tönkre és ne pusztítsátok el világomat, mert ha elpusztítjátok, nem lesz, aki megjavítsa utánatok.” (Kohelet Rabba 7:13).

Itt a felelősség ránk hárul - a felelősség itt áll meg -, és a hangsúly az egész világon van. Nem világos, hogy a rabbik pontosan mit képzeltek el, hiszen a mai léptékű klímaváltozásra nem is gondolhattak, de azt egyértelműen megértették, hogy senki sem jön, hogy eltakarítson utánunk.

Aztán kapunk egy figyelmeztetést egy sokkal mikroszintűbb skálán. Amikor konkrétan az éghajlatváltozás okozta tömeges fajkihalásra gondolok, a **Sefer HaChinuch**, egy **13. századi spanyol mű** jut eszembe, amely a **613 parancsolat** mindegyikét kommentálja. A parancsolatról, miszerint el kell kergetni az anyamadarat, mielőtt elvennénk a tojásait (**shiluach haken**), a szerző azt írja:

„Ennek a parancsolatnak a gyökere az, hogy szívünkbe ültessük, hogy az áldott Isten gondviselése [Isten] minden teremtményére vonatkozik ... vagyis azt akarjuk mondani, hogy [Isten] kívánsága, legyen áldott [Isten], az [adott] faj létezése. És ezért egyetlen faj sem fog soha kihalni az összes teremtményfaj közül, mivel az Áldott Él és Örökkévaló gondviselésének köszönhető, hogy létezésük megtalálható”. (Sefer HaChinuch 545)

Ma már tudjuk, hogy fajok kihalhatnak, és hogy ez túl könnyen és tragikusan történik. De még amikor ez a szerző ezt lehetetlennek tartotta, akkor is az egyénre irányította a figyelmünket. Egyszerre csak egy madárra. Egyszerre egy fajra. Lehet, hogy az általunk soha nem ismert fajok millióinak kihalása túlságosan is elképesztő számunkra, hogy felfogjuk, de biztosan tudunk az előttünk álló egyetlen madárra koncentrálni, és meglátni, hogyan szenvedhet.

Olyan merev nyakúak vagyunk, mint a **fáraó**. De, ahogy **Jom Kipurkor** mondjuk, nem vagyunk olyan merevnyakúak, hogy azt mondjuk, nem tettünk rosszat. A **judaizmus** azért létezik, mert hiszünk az emberi viselkedés megváltoztatásának erejében. Van elég figyelmeztető jelünk, elég szélsőséges éghajlati név. Ne legyünk **fáraók** a halálhoz vezető úton minden háztartásban. Inkább változtassuk meg a szokásainkat, hogy letehessük a tezaszokat, és élvezzük az esőt a maga idejében (**Ezékiel 34:26**).

Forrás: (truah)

Raj Tamás:**Bibliaiskola**

„Áldottak legyenek általad a föld összes nemzetségei”

A zsidó nép első ősapjának, **Ábrahám**nak a története, lényegében véve, egy isteni parancs elhangzásával veszi kezdetét. „**Menj el országodból, szülőföldről, atyád házából abba az országba, amelyet majd mutatok neked**” (Mózes I. könyve, 12. fejezet 1. vers). Figyeljük meg ennek a mondat felépítését, sajátos szerkezetét! Három konkrét helyet sorol fel az írás (ország, szülőföld, apai ház), ezután egyetlen, bizonytalan hely következik („**majd megmutatom neked**”), amelyért **Ábrahám**nak el kell hagynia szinte mindent, ami számára fontos lehet: **hazáját, otthonát és családját**. Mi, persze, jól tudjuk, hogy ez az ország nem más, mint **Kánaán**, az **ígéret földje**, ő azonban ezt nem sejtette, mégis azonnal vállalta küldetését, maradéktalanul teljesítve **Isten** parancsát.

Ha először olvassuk ezt a **bibliai** verset, nyilván úgy érezzük, a három helymeghatározással **Isten** egyre szűkíti a kört, egyre kisebb terület elhagyásáról beszél. Holott a szent szöveg valójában fokozást tartalmaz! Nem könnyű az embernek eltávoznia a hazájából, még nehezebb szakítania a szűkebb pátriával, ám a legfájóbb, **Ábrahám** számára, kétségtelenül a szülői ház elhagyása lehetett, ő mégis teljesítette ezt a bizonytalan remény jegyében. Ezek után olvassuk el a második mondatot, amely **Ábrahám** jutalmáról szól, és figyeljük meg, hogy szerkezete pontosan követi az imént tárgyalt első vers felépítését. „**S Én nagy néppé teszek, megáldalak, és nagygyá teszem a nevedet, hogy magad (is) áldássá légy**”. **Három konkrét ígéret** és egy nem könnyen érthető, de nagy jelentőségű áldás. **Vajon e háromnál is érvényesül a fokozás elve, mit is jelent konkrétan, Ábrahám esetében, a három fenti ígéret?**

Az **első ígéret** („**nagy néppé teszek**”) azért volt alapvetően fontos számára, mert idős kora ellenére sem volt gyermeke, s már-már azt hitte, nem is lesz utóda: „**Gyermektelenül élek, s házam birtokosa (szolgám,) a damaszkuszi Eliezer lesz**” (15. fejezet 2. vers). **Isten** (ígéretének megfelelően, többször is) megnyugtatja **Ábrahámot**, nem csupán fia születik majd, de „**nagy néppé teszek**”.

A **második ígéret** („**megáldalak**”) arra vonatkozik, hogy gyermekeiben áldást lel majd, s hogy megéri unokái születését. A zsidó hagyomány szerint ugyanis ez a legnagyobb áldás. S valóban, ha utánaszámolunk a bibliai történetnek, unokája, **Jákob** már **tíz éves** volt, amikor **Ábrahám** megtért az **öröklét** házába.

S most lássuk, miről szól a **harmadik ígéret**: „**nagygyá teszem a neved**”? Az ember neve akkor válik valóban nagygyá, ha halála után is emlegetik, ha nem felejtik el emlékezetét. Az **első ősapa** emléke pedig mindmáig él, az ő népe és **egyistenhívő** vallása révén.

Végül megkérdezhetjük: hogyan vált maga **Ábrahám** is áldássá, ahogyan azt a **Mindenható** ígérte? Nyilvánvalóan, az **egyistenhit** által, ahogyan népét (**utódait**) és példája nyomán az egész világot a tiszta erkölcsre, az áldásos, hívő életre megtanította. Nem véletlen, hogy **Izrael** népe nem „**Mózes Istenéhez**” (a **törvény Urához**) imádkozik, hanem az **ősapák**, s mindenekelőtt „**Ábrahám Istenéhez**” fohászkodik. S erről szól a most tárgyalt két mondat, szállóigévé lett folytatása: „**Megáldom, akik téged áldanak, s megátkozom, aki téged átkoz, és áldottak legyenek általad a föld összes nemzetségei**” (3. vers).

Befejezésül még egy fontos megjegyzés. A héber nyelvben **jód** betűvel jelzik a **többszámú birtokost**. Az eredetiben az áldók többes számban (a **rag előtt jód betűvel**), az átkozó egyes számban (**jód nélkül**) áll, s ezt — sajnos — a legtöbb fordító nem szokta észre venni. Holott, ez sem véletlen: **Izrael** áldói mindig többen lesznek, mint azok, akik átkozzák őt..

„Ne mondják nevedet többé Jákobnak” —> Izrael — törzsek és nemzetségek

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (ÉZSAU ÉS JÁKOB) MAI SZEMMEL IV.

A TÖRTÉNET JÁKOB SZERINT

Gyanútlanul jöttem hazafelé, amikor **Ézsau** elkapott, és lebirkózott a földre. Rám feküdt a nagy testével, és én nem tudtam lerázni magamról. Küzdöttem egy darabig, de amikor elfogyott az erőm feladtam. Akkor elengedett és gúnyosan utánam szólt: Nem ütöttek meg, szót fogadtam az édesapámnak, de azért számíthatsz rá, hogy ezt a játékot többször meg fogjuk ismételni! Gondoltam ennek véget fogok vetni. Elkezdtem tanulni a birkózást a kecskével meg a juhokkal. Kemény ellenfelek voltak, nem könnyű egy kifejlett kecskét levinni a földre, különösen mikor rugdos, de én egyre erősebb lettem, és kitaláltam különböző fogásokat. Már nem féltem **Ézsaútól**, bátran mentem felé, ő elkapott és birkóztunk. Egyre nehezebben tudott legyőzni, mindig kipróbáltam egy új fogást, amitől meglepődött. Végül érkezett a döntő mérkőzés, ahol hiába erőlködött, nem sikerült engem levinnie a földre. Döntetlen értünk el, mert legyőzni azért nem tudtam, hiszen nagyobb és erősebb volt, de a lényeg, hogy megvédtem magam.

A TÖRTÉNET ÉZSAU SZERINT

Nagyon meglepődtem, amikor **Jákob** bátran jött velem szemben. Elkaptam, de csodálkoztam, mert most nagyon nehezen sikerült levinnem őt a földre. Egyre ügyesebb lett, és érkezett az a pillanat, amikor képtelen voltam bármit is kezdeni vele, mert mindig ki tudott bújni a szorításomból. Döntetlen lett a mérkőzés. Ez nekem olyan szégyen volt, hogy soha többé nem birkóztam vele.

KÖZBEVETÉS

Ézsau rosszat tett **Jákobbal**, amikor lebirkózta, megalázta, mégis ez a rossz dolog később jónak bizonyult, mert **Jákob** éltét mentette meg az a tény, hogy most már tudott birkózni, és meg tudta védeni magát Isten küldöttével szemben.

„A fiúk felnőttek, Ézsau ügyes vadász volt, a mező embere, Jákob pedig jámbor ember volt, sátorlakó. Izsák szerette Ézsaut, mert szerette a vadat, Rebeka pedig Jákobot szerette.”

A TÖRTÉNET ÉZSAU SZERINT

Édesapám **Izsák** megajándékozott egy csodálatos késsel, amit egy tokban mindig magamnál hordtam. Készültem a vadász életre. Gyártottam magamnak fegyvereket: íjat, lándzsát, és egyebeket. Minden időmben gyakoroltam a fegyvereim használatát, míg érkezett a nagy nap, elindultam az első vadászatomra. Sokáig álltam a mezőn lesben, türelmesen vártam, míg végre észrevettem egy szép, nagy vadnyulat. Megcéloz

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (JÁKOV ÉS ÉZSAU) MAI SZEMMEL IV.

tam és kilöttem a nyílveszőt. Pont ott találta el, ahol kellett, azonnal összeesett. Oda-rohantam felemeltem és láttam, hogy nincs már benne élet. Hazavittem a zsákmányt, és megnyúztam, utána pedig feldaraboltam a késemmel. Pontosan úgy, ahogyan azt édesapámtól tanultam a báránynál.

Megkértem édesanyámat, **Rebekát**, hogy tanítson meg a vad elkészítésére. Neki volt egy kis kertje, ahol különböző fűszernövényeket termesztett. Közösen elkészítettük a nyulat, kellemesen megfűszerezve. Megvártam, amíg édesapám hazatér a munkából, és akkor feltálaltam neki a vacsorát. Nagyon büszke volt rám és jóízűen megette a nyúlpecsenyét.

A TÖRTÉNET JÁKOB SZERINT

Megbeszéltem édesapámmal, hogy a nyáj egy részét én fogom legeltetni. Kora reggel megittam, aztán kitereltem őket a mezőre. Jó volt nézni, ahogy legelik a növényeket, én meg nekiláttam elkészíteni az ebédemet. Lencsét főztem a kis bográcsomban, hozzá pedig az édesanyám sütötte kenyeret ettem. Nem hiányzott nekem a hús, így is nagyon finom volt. Estefele visszatereltem az állatokat, megfejtem őket és leadtam a tejet a gyűjtőbe. Igazán jó nap volt.

A TÖRTÉNET ÉZSAU SZERINT

Egyre több vadat sikerült elejtenem, elmondhattam magamról, hogy jó vadász vált belőlem. Már nagyobb vadakat is elejtettem szép gazellákat. Történt egyszer, hogy messzire gyalogoltam otthonomtól már esteledett, amikor észrevettem egy csodálatos gazellát. Megfeszítettem az íjamat, céloztam és lőttem. Abban a pillanatban a gazella elmozdult, és így a nyílom nem pont a szívébe, hanem egy kicsit arrébb fúródott bele a testébe.

Nem volt halálos a lövés, de súlyos sebet kapott az állat. Megrázta magát és futásnak eredt. Én mentem utána, láttam a vércseppeket, amik mutatták az utat. Lassan beesteledett, és már nem volt értelme követnem. Leültem egy fa alá, megettem a kevés maradék ételt, megittam az utolsó kerty vizet, majd elszenderedtem, hogy reggel az első napsugárnál folytassam a vadászatot.

A következő számban folytatjuk a kalandot....

Bíró Tamás:

A zsidóság irányzatai

V. rész

A „**nemzeti vallásos**” réteg legkeményebb vonala politikai szempontból is nagyon aktív, mindennapjaiban éli meg a cionizmus **Rav Kuk**-féle értelmezését, a vallási törvények szigorú betartása erős nemzeti érzéssel párosul. (**Például a legtöbb telepese közülük kerül ki.**) Mindeközben a vallás és a polgári élet közötti egyensúly megőrzésére törekszenek.

A vallási palettán ez a bizonyos harmadik csoport a „**finoman**” ortodoxtól a **keményen ortodoxig** terjed, az egyik vége folyamatosan megy át a „**hagyománytisztelő**” rétegbe (**akik sokkal kevésbé rendelkeznek tudatos, kidolgozott cionista ideológiával**). A **spektrum** másik végén pedig egy viszonylag új, kis csoportot, az ún. „**nemzeti chárédieket**” találjuk („**chardal**”, a „**charedi leumi**” rövidítése).

Az **izraeli** társadalom negyedik csoportját az „**ultra-ortodoxok**”, azaz a „**chárédiek**” alkotják. Zárt közösségeik, szigorú életmódjuk és a többiekétől jelentősen eltérő öltözködésük, mentalitásuk, viselkedési mintáik (**valamint az a tény, hogy nem vonulnak be a hadseregbe, amely a társadalom olvasztótégelye, és nagyon nagy jelentőséggel bír az izraeliek gondolkodásában**) következtében ez a csoport meglehetősen különáll az izraeli társadalom többségétől, aminek következtében nagyon sok előítélet, téves sztereotípiák kapcsolódik hozzájuk. Ez a réteg három alcsoportra osztható, a **szfárádi (keleti) eredetű chárédiekre**, a különböző rebbékhez kötődő chászid mozgalmakra, valamint a nem chászid askenázi „**ultra-ortodoxokra**”, akiket „**litviseknek**” („**litvákoknak**”) neveznek, és a **Vilna Gáon tanítványaira** visszavezethető „**jesivamozgalom**” (**mitnagdim, muszár-mozgalom**) mai képviselői.

Az **ortodoxia** háború előtti egyéb fajtái, például a **magyar askenázi ortodoxia (a Chátám Szofér követői, az „oberlandiak”**; itt az „**askenázi**” a 'chászid'-értelemben vett „**szefárd**” ellentéte) vagy a **S. R. Hirsch-féle német neo-ortodoxia** feloldódtak az előbbi három csoport valamelyikében, leginkább a **litvisek** között. De természetesen egy-egy zárvány formájában még megtalálhatóak egyes csoportjaik, akár csak további kisebb irányzatok, mint például a **hagyományos jemeniek**, vagy a már említett, **cionista chárédiek**.

Végezetül meg kell említenem, hogy a **nem ortodox zsidó** irányzatok szintén tért hódítottak **Izraelben** az elmúlt egy-két évtizedben. Habár az **izraeli** társadalom túlnyomó többsége szemében a **vallás** ma is az **ortodoxiát** jelenti, az **izraeli reform** („**mitkademet**”), ill. „**conservative**” („**mászorti**”) mozgalom egyre több közösséget hoz létre, jelentős részben amerikai bevándorlók, kisebb részben pedig a vallás nem **ortodox** formáit kereső, inkább askenázi származású **izraeliek** részvételével.

USA

Az **Egyesült Államok** zsidóságát szintén **négy fő irányzatra** szokás osztani, nem beszélve az egyik irányzathoz se kapcsolódó, egyre inkább **asszimilálódó zsidók** nagy tömegeiről. Viszont a felosztás lényegesen különbözik az **izraelitől**.

Az első csoport itt is az **ortodoxoké**, amelyet érdemes szintén tovább bontani. Megtalálhatók nagy számban a különféle **chászid csoportok**, amelyek leginkább a **keleti parton, New York környékén**, homogén tömbökben telepedtek le. A rengeteg rebbe köré csoportosuló kis „chászidut” közül kiemelkedik a **százezres létszámával két, egymással éles ellentétben álló közösség**: a **szatmári chászidok** erősen zárt, néha szélsőségesen **anticionista, magyar eredetű irányzata**; valamint a külvilág felé meglehetősen nyitott, pragmatikus, és a zsidó világban intenzív „**visszatérítő**” tevékenységet folytató **Chabad-lubavicsi** mozgalom.

A **nem chászid ortodoxia Amerikában** is a **litvis jesiva-világ** és a **modern ortodoxia** közötti skálán helyezhető el. Előbbi a szigorú, intenzív, **Talmud-centrikus** tanulás-sal jellemezhető, amelynek a hagyományos helyszíne az ókortól kezdve a **jesiva**; míg az utóbbi szimbóluma a világi és a vallási diszciplínákat ötvöző **Yeshiva University**. E két csoport között elhelyezkedő számos átmenetet éppúgy lehetetlen számba venni, akárcsak a **modern ortodox zsinagógák** közösségének azon tagjait, akik már inkább csak „**különböző fokon hagyománytisztelőnek**” nevezhetőek, mintsem szigorúan vallásos életmódot folytatóknak. (Érzésem szerint a **modern ortodoxia pontosan abba az irányba halad, mint száz évvel ezelőtt a konzervatívok**: ld. amit írtam a generációról generációra csökkenő hagyományról. Talán az eltérő társadalmi viszonyok és a konzervatívok történetének a tanulságai akadályozhatják meg, hogy ugyan oda jusson.)

Az **amerikai zsidóság négy nagy irányzata közül a második a „conservative” -ok csoportja**. Az angolos írásmódhoz való ragaszkodásom oka az, hogy a **magyar „konzervatív”** szó egyrészt nem fejezi ki pontosan e csoport jellemzőit, másrészt országonként erősen eltérő rétegeket jelölnek a „**konzervatív**” jelzővel. Az angolos írásmóddal ezen amerikai irányzatot jelölöm. E csoport a **XIX. század végén** szakadt ki a **reformmozgalomból (innen az elnevezésük, amely tehát a reformhoz képest értendő)**, túlságosan **radikálisnak** érezve azt. A **XX. század második felének** a közepéig a **magyar neológia** megfelelője volt, és a zsidóság azon tömegeit gyűjtötte össze, akik egyszerre akarták megtartani a hazuról hozott hagyományokat, valamint integrálódni szerettek volna a környező társadalomba.

Folytatjuk...

TALMUDI FOGALMAK **XXVII. RÉSZ**

מְלָאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה

138. Mláchá seéná crichá lögufá – Önmagában szükségtelen munka, azaz olyan, a szombati munkavégzés tilalma alá eső tevékenység, melynek célja más, mint a Szentélyben végzett ugyanilyen munka. Így például egy tűz eloltása **mláchá seéná crichá lögufá**-nak tekintendő, ha az a cél, hogy takarékoskodjanak a tüzelőanyaggal, s nem az, hogy parazsat hozzanak létre (mivel a Szentélyben ez utóbbi volt az „eloltás” célja). Más vélemények szerint a **mláchá seéná crichá lögufá** „negatív” céllal végzett munkát jelent – az előző példánál maradva, a tűz eloltása azzal a céllal, hogy elkerüljék a tüzelőanyag pazarlását, semmint valami új dolog létrehozása (ez esetben a parázs). A tannaiták és a későbbi halachikus törvénytudósok szemében vitás volt, hogy vajon a **mláchá seéná crichá lögufá**-t a **tórai törvények**, vagy csupán a **rabbinikus** rendelkezések tiltják.

מְלָאכָת מַחְשֶׁבֶת

139. Mlechet máchásevet – Szó szerint: eltervezett, megfontolt, kreatív munka. A szombati munkavégzést a Tóra csak abban az esetben tiltja, ha **mlechet máchásevet**, azaz szándékosan végzett, megfontolt és kreatív munka. A nem **mlechet máchásevet** jellegű munkát csak a **rabbinikus** előírások tiltják. A **szombati** munkavégzés tilalma alá eső, **harminckilenc** kategóriába sorolt munkafajták meghatározása (**ávot möláchet**) a pusztai Szentély (miskán) építése közben végzett tevékenységeken alapul. Ezt a fajta munkát a Tóra **mlechet máchásevet**-nek nevezi, és ezért a tórai törvények által a **szombati** munkavégzés tilalma alá eső tevékenységeknek tartalmazniuk kell a kreatív munka valamilyen elemét. Azonban, ha valaki például felemel egy zöldséget és ezáltal kitépi, de korábban nem vette észre, hogy az még a földben gyökeredzik, azaz semmiféle munkát nem tervezett a zöldség felemelésével, akkor ez nem számít **mlechet máchsevetnek** és fel van mentve.

מַעֲכָב

140. Möákév – Szó szerint: „visszatart, megakadályoz”, azaz elengedhetetlen feltétel. Gyakori fogalom a Háláchában. Egy-egy **micvá** elvégzésének igen gyakran kötött formája van, ám akkor is érvényes, ha valaki nem pont úgy végezte el. Ezzel szemben vannak olyan **micvák** is, melyek esetében bizonyos mozzanatok elhagyása az egészet érvénytelenné teszi. Ezeket a mozzanatok „**elengedhetetlenek**” (möákév).

מוֹכֵר בְּעֵין יָפֵה מוֹכֵר

141. Mochér böájin jáfá mochér – Aki elad, nagylelkűen ad el. Néha nem derül ki az eladó és a vevő megállapodásából, hogy egy bizonyos dologra még vonatkozik-e vagy már nem. Ezekben az esetekben úgy tartják, hogy „**az eladó nagylelkűen ad el**”, és ezért a kérdéses holmi beleértendő az eladott dolgok közé. Más vélemények ezt vitatják. Abban azonban egyetértés van, hogy az, aki valamit elajándékoz vagy valamit felajánl a **Szentélynek**, „**nagylelkűen**” teszi, és ezért a vitás esetekben a dolog a kedvezményezettet illeti.

EMBERBARÁT HETILAP
NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCÁI TEMPLOM
IMAREND JANUÁR 1. – 31. KÖZÖTT

**T
É
V
É
T
S

V

Á

T**

1.	hétfő		8,00	16,00	20.
2.	kedd		7,00	16,00	21.
3.	szerda		7,00	16,00	22.
4.	csütörtök		7,00	16,00	23.
5.	péntek	⚡:15,48	7,00	16,00	24.
6.	szombat	SMOT Újhold hirdetés Vége: 17.00	8,00	16,15	25.
7.	vasárnap		8,00	16,00	26.
8.	hétfő		7,00	16,00	27.
9.	kedd		7,00	16,00	28.
10.	szerda	Jajm Kippur Kótajn	7,00	16,00	29.
11.	csütörtök	Újhold	7,00	16,00	1.
12.	péntek	⚡:15,57	7,00	16,15	2.
13.	szombat	VÁJÉRA Vége: 17.08	8,00	16,30	3.
14.	vasárnap		8,00	16,15	4.
15.	hétfő		7,00	16,15	5.
16.	kedd		7,00	16,15	6.
17.	szerda		7,00	16,15	7.
18.	csütörtök		7,00	16,15	8.
19.	péntek	⚡:16,06	7,00	16,15	9.
20.	szombat	BO Vége: 17.17	8,00	16,30	10.
21.	vasárnap		8,00	16,15	11.
22.	hétfő		7,00	16,15	12.
23.	kedd		7,00	16,15	13.
24.	szerda		7,00	16,15	14.
25.	csütörtök	Tu BiSvát – Fák Újéve	7,00	16,15	15.
26.	péntek	⚡:16,16	7,00	16,30	16.
27.	szombat	BÖSÁLÁCH SÁBÁT SIRÁ Vége: 17.26	8,00	16,45	17.
28.	vasárnap		8,00	16,30	18.
29.	hétfő		7,00	16,30	19.
30.	kedd		7,00	16,30	20.
31.	szerda		7,00	16,30	21.

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

Gyermektáborban neveli ki a jövő terroristáit a Hamasz

Egy interjújában az izraeli elnök dokumentumokat tár fel arról, amelyek részletezik a Hamasz által szervezett nyári táboroknak a valódi és háttorzongató céljait - írja israelnationalnews.com.

Isaac Herzog elnök az NBC csatorna Meet the Press című műsorának adott vasárnap interjújában felfedte az izraeli erők által Gázában felfedezett dokumentumokat, amelyek részletezik a Hamasz terrorista táborainak cselekvési tervét arról, hogy **gyermeket** fogadjanak be és képezzenek ki arra, hogy a **következő generáció terroristái** legyenek.

Az israelnationalnews.com portál szerint a dokumentum újabb bizonyíték arra, hogy a Hamasz terrorszervezet hogyan **terjeszti az ideológiáját a Gázai övezetben**, többek között azáltal, hogy **gyermeket tanít a zsidók gyűlöletére, és támogatja a vallási szélsőségességet, az erőszakot és a terrorizmust**.

A Hamasz olyan nyári táborok hálózatát működteti, amelyek valójában **katonai táborok a Gázai övezetben**, annak érdekében, hogy a **gázai gyermekek fiatalabb generációját kiképezzék** arra, hogy a szervezet **terroristáinak** jövő generációjává váljanak.

A terrortábor részeként a gyerekeket fegyverforgatásra, szimulációk vezetésére és elméleti kurzusok tanulására kellett kiképezni - írja a lap.

Az NBC-interjúban Herzog izraeli elnök azt mondta: „**Ez nem csak Izrael és a Hamasz közötti háború**”. A szabad világ értékeihez van köze. Hadd mutassak önöknek egy **dokumentumot, egy rendkívül bizalmas, szigorúan bizalmas dokumentumot**, amelyet éppen most bontottunk ki a **Hamasz főhadiszállásáról**.

Ez egy brosúra, amely a Hamasz parancsnokainak irányelve arról, hogyan kell kezelni a nyári táborokat a gyermekek számára a dzsihád értékeinek terjesztése érdekében. Világosan kimondja, hogy terjesszük a dzsihád értékeit és az ellenállás értékeit, azaz a terrort, és hogyan tegyük militarizált társadalommá.

És ez az egész **Gázai övezetben** van, ami azt jelenti, hogy **elviszik a gyerekeket** - miközben mindannyian tudjuk, hogy mik a nyári táborok és mi a céljuk, és milyen csodálatos élmény lehetővé tenni a fiatalok, gyerekek és serdülők számára, hogy a szabad világ polgáraivá váljanak, szabadsággal, boldogsággal, örömmel, sporttal - **itt az egész céljuk az, hogy terroristákká tegyék őket.**

Forrás:(israelnationalnews)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

MEGHÍVÓ

A Budapesti Zsidó Hitközség
a budapesti gettó felszabadításának
79. évfordulója alkalmából megemlékezést tart
2024. január 18-án, csütörtökön 10 órakor
a Dohány utcai zsinagógában.

A megemlékezésen beszédet mond:
Mester Tamás, a Budapesti Zsidó Hitközség elnöke,
a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége alelnöke
és **Kardos Péter** főrabbi.

Az emlékező zsoltárokat **Zucker Immanuel** főkantor éneкли,
orgonán kísér **Ferenczi Eszter**.

Közreműködik: **Tordai Zoltán és zenekara**.

A megemlékezés a Wesselényi utcában található
felszabadítási emléktábla megkoszorúzásával zárul.

A kegyeletes megemlékezésre tisztelettel meghívjuk:

Mester Tamás
BZSH elnök
MAZSIHISZ alelnök

Dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató

Felhívjuk résztvevőink figyelmét, hogy a megemlékezésen a férfiak számára fejfedő viselése szükséges.

Ismeretlen zsidók nyomában LXX. Vámbéry Ármin (Wamberger Hermann) bef.

„...ugorok voltak azok, kik az alapelemet alkották; de ehhez az alaphoz az idők során oly nagy mértékben járult hozzá egyre több török–tatár elem, hogy a török elem fölébe kerekedett az alapot alkotó ugoroknak s ily módon állt elő az a tarka népkeverék, mely később a magyar néven lett ismeretessé.” In: Vámbéry Ármin: „*A magyarság bölcsőjénél*”. (94. o.)

Az Akadémia és a Tudományegyetem finnugristái (Hunfalvy Pál, Budenz József, Barna Ferdinánd stb.) nem lelkesedtek Vámbéry elmélete iránt. Az őt és elméletét ért támadások hevessége azonban meglepő annak fényében, hogy Vámbéry sosem tagadta a magyar és a finnségi népek közt fennálló kapcsolatot, az általa előbb turáninak, majd a nemzetközi szaknyelv változása nyomán már urál-altajinak nevezett népeket és nyelveket (a **finntől a magyaron át a törökig**) mind egymás meglehetősen közeli rokonainak tartotta.

Az ugor–török háború kapcsán érdemes felidézni a nyelvész Maarten Mous gondolatait:

„Mixed languages pose a challenge to historical linguistics because these languages defy classification. One attitude towards mixed languages has been that they simply do not exist, and that the claims for mixed languages are instances of a naive use of the term. The inhibition to accept the existence of mixed languages is linked to the fact that it was inconceivable how they could emerge, and moreover their mere existence posited a threat to the validity of the comparative method and to genetic linguistics.”

„A kevert nyelvek kihívást jelentenek a történeti nyelvészet számára, mert ezek a nyelvek ellenállnak az osztályozásnak. A kevert nyelvek felé tanúsított egyik hozzáállás az volt, hogy egyszerűen nem léteznek, és a kevert nyelvekről szóló kijelentések a kifejezés naiv használatának esetei. A kevert nyelvek létezésének elfogadása elleni gátlás ahhoz a tényhez köthető, hogy felfoghatatlan volt hogyan is keletkezhetnek, és ráadásként pusztán létezésük fenyegetést jelentett az összehasonlító módszer érvényességére és a genetikai nyelvészetre.”

EMLÉKEZETE

- Dunaszerdahelyen 2018-ban avatták fel ülő szobrát
- Dunaszerdahelyen iskolákat neveztek el róla

Forrás: (wikipedia)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

MEGHÍVÓ

*Drága
Barátnőm!*

Közeledik tu bisvát, a fák újéve, és ez alkalomból meghívlak egy női találkozóra a növekedés és a megújulás szellemében.

 **Mikor? Január 21-én,
vasárnap délelőtt 11 órakor**

 Hol? A zsinagógában (Nagy Fuvaros utca 4.)

*Szeretettel várlak!
Muski Glitzenstein*

Heti Jahrzeit: Rav Chaim Kreiswirth Antwerpen főrabbija volt 50 évig III.

„A Ruv egyszer eljött egy nagy üzletemberhez a gyémántnegyedbe” - meséli Wasyng rabbi – „és elkezdte rábeszélni, hogy járuljon hozzá egy ügyhöz. Természetesen már sokszor megkereste ezt az embert, de mégis úgy hatott rá, mintha ez lenne a legelső alkalom, olyan melegséggel és chizukkal beszélt az ezzel járó micváról. A válasz a következő volt: „A széfem nyitva van. Én átmegek a másik szobába, te pedig szolgálj ki magad”. És a Ruv elvitte, amire szükség volt”.

Nem ez volt az egyetlen alkalom, amikor a Rav adománygyűjtési módszerei látványos eredményeket értek el. Issy Morsel további részleteket oszt meg. Rav Kreiswirth 82 éves volt akkor, amikor az egyik család elvesztette a kenyérkeresőjét, de ő vállalta magára az (adománygyűjtés) terhét. Természetesen világi zsidókhöz is elment. A Ruv megkért valakit, hogy kísérje el, hogy adományokat kérjen S. úrtól, egy nagyon gazdag embertől. Amikor S. irodájához értek, a lift elromlott. A másik ember, aki jóban volt S.-vel, azt javasolta, hogy máskor térjenek vissza. A Ruv azt mondta: „Nem, én most akarok felmenni”, és nagy nehezen feljutott a hetedik emeletre, és elmagyarázta a küldetését.

- S. úrnak volt egy kérdése a Ravhoz. „Ön a jótékonsági alapokat világi zsidóknak is adja, vagy csak a vallásosoknak?” - „Mindenkinek adok pénzt, aki Tórát tanul” – ez volt a Ráv gyors válasza.
- „Nem értem, miért kellene adnom neked. Adok pénzt az izraeli szegényeknek és a Keren Kayemet alapítványnak” - mondta a férfi. Aztán a barátjához fordult. „A lift elromlott. Hogyan jutott fel ide a rabbi?” – „Sétált. Azt mondta, hogy csak fel kell jönnie.”
- Az adományozó nem hitte el, és tiszteletben tartva a Ráv erőfeszítéseit, végül 20 000 dollárt adományozott. Amikor lejöttek a lépcsőn, a Ráv elégedetten mondta: „Ez az, amire gondoltam”.

Nem habozott éles nyelvét használni azokkal szemben, akik nem akartak adni. Egyszer megjegyezte valakinek, aki nem volt hajlandó pénzt adományozni egy bizonyos célra: „Mázel, hogy nem vagy kohen. Ha pedig kohen vagy, akkor nem tudsz duchan, mert van máchinod”.

„Pénzem?! Nekem nincs pénzem.” - „De van. Csak túl rövid a kezed. Nem érnek a zsebeidig.”

Egy időben több száz orosz zsidó érkezett Brüsszelbe, akik elhagyták az egykori Szovjetuniót. Egy másik csoport Bécs felé vette az irányt, ahol a Szatmárhoz kötődő askánimok gondoskodtak róluk. Brüsszelben a katolikus egyház jóléti szervezete, a Caritas fogadta a menekülteket, és segílyt nyújtott nekik. A brüsszeli izraeli nagykövetség arra kérte a helyi zsidó közösséget, hogy ne gondoskodjanak ezekről a zsidókról, mivel elutasították a lehetőséget, hogy Izraelben élhessenek. A hivatalos cionista hozzáállás az volt, hogy ha nem akarnak a cionista államban élni, akkor a katolikusok gondoskodjanak róluk.

Rav Kreiswirth nem tántorodott el. Elindult, hogy ezek az emberek megkapják a szükséges pénzt, és talpra állítsa őket, hogy ne essenek az egyház karjaiba.

„Moirehdik volt, ahogy a Ruv erre az ügyre gyűjtött” - mondja Issy Morsel. „Nagy pénzre volt szüksége, ezért elment a világi jiddenekhez, hogy őket is meggyőzze. Felkereste Bram Laubot,

Heti Jahrzeit: Rav Chaim Kreiswirth Antwerpen főrabbija volt 50 évig III.

Antwerpen egyik leggazdagabb emberét, aki teljesen világi zsidó volt, és a segítségét kérte. Laub elmagyarázta, hogy épp most kapott egy telefonhívást a nagykövetségről, amelyben beszámoltak neki erről a csoportról, és figyelmeztették, hogy ne vegyen részt a megsegítésükben”.

„A Ruv azt mondta: „Gyere velem”! Morsel elérékenyül, amikor felidézi a Ruv szenvedélyét. „Magával vitte ezt az embert Brüsszelbe, hogy találkozzon az emberekkel, és lássa a helyzetet, hogy az egyház hogyan udvarol nekik pénzzel. Miután Laub úr látta ezt, azt mondta: „Nem akarok többet hallani a cionizmusról. Csak Kreiswirthról akarok hallani”. Napjai végéig segített a Ruvnak gyűjteni az ügyeire”.

Rav Wasyng felidézi, amikor a Rávot Brüsszelben látták, amint orosz zsidóknak szánt ruhákat vitt zsákokban. „Egy balabos megkérdezte tőle, hogy mit cipel a Ruv. Amikor Rav Chaim válaszolt, azt kérdezte: 'Miért nem taxival jött?' - „Ha lenne pénzem taxira, lenne még egy zsák ruhám” - mondta Rav Chaim.

A hét folyamán a Rávot a Beis Yaccov shulban lehetett megtalálni, amint a Beis Yaccovban az emberek közé vegyülve sácharist tartott. Volt ott egy szobája, ahol tzedakát adott, miközben a tömeg egy egyszerű reggelit és egy kis csevegést élvezhetett a beis medrash mellett. A meshulachimnak pénzt osztogatni azt jelentette, hogy helyben kiürítette a zsebeit.

Rav Wasyng, aki ma ennek a shulnak a ravja, azt mondja, hogy néhány közösségi tag könyörgött Rav Kreiswirthnek, hogy álljon meg és gondolkodjon, talán egy éjszakán át, mielőtt válaszol a gyűjtőkre, de ő soha nem utasította vissza az azonnali adományozást. Emlékszik egy alkalomra, amikor egy gyűjtő egy bizonyos rosh jesivától származó ajánlólevéllel kereste meg a Rávot.

„A Ruv azt mondta: 'Én is adok neked egy levelet, de a belga pénzügyminiszter aláírásával. Ezután fogott egy 5000 frankos bankjegyet, amelyen rajta volt a miniszter aláírása, és a saját aláírásával Lashon Hakodesh-ben felírta: „Tanuljanak tőlem mások is, és tegyenek hasonlóképpen”. Ez volt az ő „ajánlólevele”.

Rav Kreiswirth nagylelkűsége nem korlátozódott a saját városlakóira; a Rav számára egy londoni, jerushalayimi vagy amerikai zsidó megsegítése ugyanolyan volt. A cheszedben nem ismerte a határokat. Külföldi gyűjtők nevében telefonált a balabátimnak, és elkísérte a látogató roshei jesivákat a körútjukra.

„Hajlamosak vagyunk a saját családukat, a saját szomszédságunkat, a saját kehillánkat, a saját országunkat fontosnak tartani, de a Ruv mindenhol segített a jiddenek. Néhányan nem értették, miért kellene az antwerpeni zsidóságnak támogatnia az angliai jesivákat. Úgy érezték, hogy a brit zsidóknak a sajátjaikról kellene gondoskodniuk. De Rav Kreiswirth csak kinyitotta a kezét” - mondja Morsel. „Egyszer azt mondta nekem, hogy „csak azért, mert a kormányok határokat állapítottak meg, külön országokat csináltak Franciaországból, Belgiumból, Németországból, Angliából, ez nem fogja korlátozni az én gemilus cheszedemet”. Az egyre inkább széttöredezett világban Rav Kreiswirth számára nem számított, hogy milyen zsidónak van szüksége segítségre. Számára minden egy volt.”

Folytatjuk...

RECEPT-TÁR

Túrógombóc barackbefőttel töltve

Ki ne szeretné a túrógombócot? Most megextrázzuk egy kis barackbefőttel, amiből készül töltelek és mártás is hozzá. A kész gombócokat zabkekszbe forgatjuk, és meg is van a tökéletes desszert!

Hozzávalók: 4 főre

- 500 g tehéntúró
- 1 db citrom reszelt héja
- 1 csomag vaníliás cukor (8 g-os kiszerelés)
- 2 db tojás
- 2 db tojássárgája
- 100 g kristálycukor
- 100 g olvasztott vaj
- 1 csipet só
- 1 tk sütőpor
- 140 g búzadara
- 200 g zabkeksz
- **Mártáshoz:**
- 1 üveg barackbefőtt (690 g-os kiszerelés)
- 120 g kristálycukor
- 10 db bazsalikomlevél
- 50 ml víz
- 1 db citrom leve
- 50 g vaj

Elkészítés:

A túrógombóc barackbefőttel töltve lesz igazán extrás, ehhez először a túró, a citromhéjat és a vaníliás cukrot villával alaposan összetörjük egy tálban. A két egész tojást és a tojássárgáját kihabosítjuk a cukorral. Mikor kifehéredett, belecsorgatjuk a vajat, majd az egészet hozzáöntjük az összetört túróhoz. Mehet bele a só, a sütőpor és a búzadara, alaposan elkeverjük, majd lefedve a hűtőbe dobjuk minimum 40 percre pihenni.

A barackbefőtt felét egy gyorsforralóba dobjuk és elkezdjük összemelegíteni a cukorral, a bazsalikomlevelekkel és vízzel. Közepes lángon 15 percig rotyogtatjuk néha megkevergetve, majd hozzáfacsarjuk a citrom levét is, és leturmixeljük az egészet. Beleolvasztjuk a vajat, majd tálalásig félrerakjuk a mártást.

A pihentetett túros masszából 60 grammos golyókat formázunk (12-14 db gombóc fog kijönni belőle), egyesével kilapítjuk őket a tenyereink között és egy-egy kis darabot rakunk a közepére a maradék barackbefőttből, majd újra golyót formázunk belőle. Visszafogottan gyöngyöző vízben addig főzzük, míg feljönnek a víz tetejére, plusz még kb. 2 percig.

A frissen kifőtt gombócokat darált zabkekszbe forgatjuk és a barackos mártással, valamint egy kis frissen aprított bazsalikommal tálaljuk.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

k	A POÉN 1. RÉSZÉ	KIABÁL, ORDÍT JÓLÉTÜNK MÉRTEKE	M	FÉLG ÜLI RANG- JELZŐ ELŐTAG	JEGYET VÁSÁROL DIOPTRIA, RÖVIDEN	VAGY, RÖVIDEN TEAFÓZÓ ESZKÖZ																	
KERESZ- TELES																							
NEM IS HÁTULI SZOBROT ÁLLÍT					LEMEZ SZÉLEI																		
				GÖRÖG BETŰ KASSZÁ- BAN VANI																			
ENERGIA, RÖVIDEN BOR- GÓZÓS						MÉTER, RÖVIDEN DÉLIGYŰ- MÓLCS																	
NÉMÁN OSONT BÚZA- DARA			ELŐKE- LŐSKODÓ ROPOGÓS ÉDESSÉG							RÓMAI ... ÓKORI ÁLLAM	HORDÓ ÜRTAR- TALMÁT MÉRI	A VÉGÉN KIHÚZÓI	DEHOGYI A CSODÁL- KOZÁS SZAVA									SZITKO- ZÓDÁS A POÉN 2. RÉSZÉ	
				ÁLLÓVZ- BEN ÉLŐ KÖTŐSZÓ						ATTÓL KEZDVE AZ ALJÁTÓL													
GRAMM, RÖVIDEN MÉG NEM ISKOLÁS					A TŰZRE TEVŐ HELYET- TESZT																		
HÚST TARTÓSÍT				HÁTRÁLYA HALADÓ ZENÉLNI KEZDI									AGRÁR- ESZKÖZ RITKA NŐI NÉV										
SIEMENS, RÖVIDEN	HÍRT AD, NÉPIESEN ÜRES TELEK					FÖLDMŰN- KAGÉP SZINTÉN NEM																NEWTON, RÖVIDEN GONOSZ	
ZALAVÉG HATÁRAI ... RÓLA; LÁTSZIK		MAGÁVAL CSÁBÍT TESSÉKI										A TÁRSA- SÁGÁBAN KITESZI A SZÜRÉT											
				FORTÉLY TÖRTÉ- NELMI DŐSZÁK						RÉTI KAKAS DÍSZE													
HELYBEN ÁLLI CSOMÓS, BÜTYKÓS						AUTÓS SZÁLLÓ ... ANGELES																	FELHŐ- DARABI LÍRAI KÖL- TEMÉNY
DALOL, NÓTÁZIK							BURGO- NYASZERŰ NÖVÉNY RIDEG																
SVÉD ÉS NÉMET AUTÓK JELZÉSE			CSÚCS MEZTELEN					DOLGOZIK AZ ORVOS GYOM- NÖVÉNY															
HÁZ RÉSZEI	SAJTOLÁS ROMLOTT (TOJÁS)												ATLÉTIKA, RÖVIDEN A TAVALYI ESZTENDŐ										
KELMÉT KÉSZÍT INDIAI VISELET				RÓMAI 50-ES MIND, A KÖZEPÉNI		HEM- ZSEGŐ A LANTÁN VEGYJELE																	KÖZÉPEN ELÁSI KIEJTETT BETŰ
					BORÍT, TAKAR A JOULE JELE					HIBÁS LITER, RÖVIDEN													
HŰS- SZELETI	É																						GYŰJTŐ- ÉR

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-0000000

IMÁIDŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Jan. 12. – 2024. Jan. 19.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
12. péntek	07:00	16:15
13. szombat	8:00	16:30
14. vasárnap	8:00	16:15
15. hétfő	7:00	16:15
16. kedd	7:00	16:15
17. szerda	7:00	16:15
18. csütörtök	7:00	16:15
19. péntek	7:00	16:15

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
12. péntek	15:57	13. szombat	17:08
19. péntek	16:06	20. szombat	17:17

POÉN SAROK

- Vádlott, miért lopta el az ezüstkanalakat?
- Az orvosom mondta, hogy el kell lopjam!
- Hogyhogy?
- Ő írta fel nekem: naponta három evőkanálnál.

Bencsolás - áldást mondani.

Az ige szótári alakja a bencsolni. Jiddis eredetű, és ha magában használják, az étkezés utáni áldást jelenti. Ez a szó is latinból történt átvétel (benedictio, "áldás").

Jahrzeit-ot tartott Mester György alelnök úr édesanyja Mester Tiborné Ági után. Az imádkozáson részt vett Forgó Erika a Thököly körzet elnökhelyettese, és fia Ádám. A reggeli imádkozás után az alelnök úr tikunt adott az elhunyt édesanyja tiszteletére.

Kilékn megtartotta az első Jahrzeit-ot Korn András után, aki sok-sok éven át erősítette közösségünket.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilékn tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt január 17.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuváros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuváros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Print: Andrassy Béla